

Akademický rok 2019/2020

Bakalářská práce – posudek oponenta

Jméno a příjmení studenta: Adam Tománek

Název práce: Kolektivní předměty

Slovní hodnocení:

K bakalářské práci proběhlo několik konzultací, nejprve ve formě videochatu, později osobně. Student byl při domlouvání konzultací velmi aktivní a pokaždé výborně připravený. Už na prvním setkání měl dobře promyšlené souvislosti a cíle svého projektu. Má role jako oponenta proto byla poměrně skromná: otázkami dopomoci ke zpřesnění interpretace díla a ověřit, zda zvolené formální řešení působí požadovaným účinkem.

Do centra svého projektu Adam Tománek postavil tři typy předmětů – kanystry na vodu, elektrické přímotopy a mrazáky či chladničky. Ve všech třech případech se jedná o věci, které umožňují uspokojit bazální životní potřeby ve stísněných či nouzových podmínkách. Přes svou obyčejnost a vizuální neatraktivnost tak mohou nést silnou symbolickou hodnotu a navzdory anonymnímu charakteru podněcují v určitých situacích takřka intimní náklonnost. Tento důvěrný vztah ke kanystrům, přímotopům či mrazákům přitom mohou sdílet lidé pocházející z naprosto rozdílných sociálních prostředí. V doprovodném textu autor přesvědčivě ukazuje, jak se skrze tyto předměty prolínají zkušenosti obyvatel panelákových bytů, sezónních dělníků, obchodníků z asijských tržnic či řidičů nákladáků. Právě tento kolektivní aspekt hraje pro Tománka naprosto zásadní úlohu. „Kolektivní předměty“ vytyčují univerzální horizont lidské zkušenosti. Pár nenápadných a levných užitečných předmětů nám teprve odhaluje fundamentální aspekty naší situace ve světě: to, co nás všechny spojuje, jsou jednak tělesné potřeby přísunu tekutin a zajištění vyvážené teploty prostředí, jednak odcizení života v dnešní společnosti. Jak hluboká musí být materiální a sociální nejistota, když se schopnost jedince formovat vlastní existenciální projekty zúží na vytváření plánu spotřeby vody v plastovém kanystru nebo očekávání chvíle odpočinku strávené v blízkosti mrazáku?

Při hledání formálních řešení pro ztvárnění zvoleného tématu Tománek prokázal vynikající schopnost propojovat vyzkoušené postupy s prozkoumáváním nových materiálů a účinků. K předem stanoveným principům či limitům tvorby patří například zaměření na pohledy do urbánního prostředí či interiérů bez lidské figury, uměřeně realistické ztvárnění výjevů bez vazby na fotografickou předlohu, primát tradičních disciplín malby a grafiky s dílčím přesahem k objektové a instalační tvorbě, tlumená až černobílá barevnost, účelné a významově nosné užití nestandardních materiálů, často průmyslové povahy. V průběhu realizace projektu Tománek přicházel s dalšími a dalšími rozšířeními tohoto základního nastavení, včetně kreslení na polyetylenové obaly od asijských potravin nebo tisku fotografií z Google Street View na rýžový

papír. Díky včasnému započetí realizace projektu, neutichajícímu nasazení a kontinuálnímu rozvíjení stanoveného tématu bez zbytečných odboček se Tománkovi podařilo s předstihem vytvořit korpus obrazů, grafik a objektů, jehož celkový rozsah přesahuje obvyklé parametry závěrečné práce. Při výsledné prezentaci tak bude prvořadým úkolem účelně redukovat a přesně zvolit podobu instalace. Věřím ale, že s tím autor nebude mít potíže a že se mu podaří dosáhnout adekvátního výrazu.

Umělecký přístup Adama Tománka považuji za poměrně ojedinělý v tom, že je stejně silný jak v sociálně-kritické rovině, tak v rovině probádávání inherentních kvalit uměleckého díla. Tománek nám umožňuje, abychom spojili estetický požitek z díla se zaujetím nesouhlasného postoje k realitě. K tomu, aby dosáhl naléhavosti sociálního obsahu, mu plně postačí prostředky vizuálního umění, nemusí si půjčovat metody a institucionální rámce jiných disciplín. Tománek komentuje tísnivé podmínky dnešního světa bez dokumentární upachtěnosti, protestuje proti těmto podmínkám bez aktivistických šablon, vyjadřuje hodnoty sdílení a solidarity bez moralizování, nabízí luxus oceňování formálních kvalit artefaktu, aniž bychom přitom zapomínali na nouzi, z níž onen artefakt pochází. Výsledek je aktuální jak po formální stránce, tak i ve smyslu poukazování na významné aspekty současné zkušenosti.

Otázky k rozpravě:

Může se umělecké dílo stát stejným „kolektivním předmětem“ jako kanystr na vodu, přímotop či mrazák?
Je možné dojít od sdílené nouze ke sdílené utopii?

Závěrečné hodnocení:

Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh klasifikace:

A

Posudek vypracoval(a):

doc. Mgr. Václav Magid

Datum:

17. 8. 2020